

гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства. Матеріали V Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 20-21 квітня 2017 року), СумДУ, Суми 2017, с. 203-206.

4.А. Каркач *Університет третього віку: соціокультурні детермінанти споживання освітніх послуг літніми людьми*. “Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики” 2016, вип. 71, с. 76-89.

ВІРТУАЛЬНА ЕКСКУРСІЯ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ ТРЕТЬОГО ВІКУ

Аніщенко А.П. канд.пед.наук, доцент
Харківська державна академія культури

Літнім віком прийнято вважати період життя людини, який настає після дорослості, хронологічно приблизно в 55-65 років, пов'язаний з виходом на пенсію. Похилий вік є самоцінним і самозначимим етапом розвитку людини, що ставить перед людиною свої завдання розвитку і має різні варіанти перебігу.

Обмеження набору соціальних ролей і культурних форм активності звужує рамки їхнього способу життя, зміна психосоціального статусу в літньому віці об'єктивно характеризується звуженням кола можливостей, як фізичних, так і соціальних, але багато в чому це обумовлено негативними стереотипами сприйняття старості, як у самих літніх людей, так і у інших вікових груп. Тим часом, старість може бути різною. Протягом життя людина виробляє свій власний стиль пристосування до процесу соціалізації, який істотно впливає на те, як він буде пристосовуватися до процесу старіння і умов, що змінилися психосоціальним умов.

Життя людини не є повноцінною, якщо не реалізується його право на відпочинок, на кращі форми проведення вільного часу. Дозвілля та відпочинок грає особливо важливу роль в житті людей поважного віку – відбувається адаптація до нових умов до життя поза сферою трудової діяльності.

Залучення людей поважного віку до подорожей та туризму потребує нових засобів та інструментів в умовах інформаційного суспільства та залучення органів місцевого самоврядування та громадських організацій до цієї діяльності.

Саме засоби туристичної діяльності сприяють залученню людей поважного віку до повноцінного життя це розробка та впровадження анімаційних технологій для організації дозвілевої діяльності людей поважного віку, створення соціальних проектів для організації туристичних подорожей, фандрайзингова діяльність щодо реалізації цих проектів, створення клубів віртуального туризму для спілкування та відвідування туристичних об'єктів.

В структурі органів місцевого самоврядування діють територіальні центри надання соціальних послуг, що є неприбутковими бюджетними організаціями комунальної форми власності, завданням яких є надання соціальних послуг громадянам, що перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги. До основних напрямів роботи належать: розширення спектру послуг, що надаються територіальним центром; сприяння організації дозвілля непрацевдатних громадян; сприяння поліпшенню інформування та надання соціальних послуг; приведення робіт по залученню позабюджетних коштів для зміцнення матеріально-технічної бази центру.

Одними з інноваційних напрямів роботи територіальних центрів надання соціальних послуг (на прикладі територіального центру з надання соціальних послуг Московського району м.Харків) є створення клубів спілкування для людей поважного віку, які відчувають його гострий дефіцит.

Створено факультет "По країнах і континентах" університету третього віку та клуб віртуальних мандрівників "Навколо світу". Для організації та проведення роботи в клубі використовується один із нових перспективних напрямів розвитку туризму - віртуальний туризм. Віртуальний туризм - діяльність індивіда, що дозволяє за допомогою використання сучасної комп'ютерної техніки та комунікаційних мереж створити і отримати максимально реалістичну сенсорну інформацію про бажані туристичні дестинації з числа реально існуючих без фактичного переміщення в неї. Клуб «Віртуальний мандрівник» акумулює у собі пізнання віртуального туризму, інформаційних технологій та відомостей про світ, комунікації з новими людьми, а також культурну діяльність. Мета клубу: підвищення якості організації культурного дозвілля людей похилого віку шляхом залучення їх до віртуального туризму, в сферу творчої і соціальної активності. Завдання клубу: залучення людей старшого віку до віртуального туризму, допомога в оволодінні ПК; організація дозвілля, шляхом організації туристичних подорожей; активізація художньої творчості літніх людей, пізнання віртуального туризму; знайомство та участь у віртуальних екскурсіях, подорожах; скорочення інформаційної та культурної відстані між поколіннями.

Віртуальний туризм швидко розвивається, завдяки своїм привабливим властивостям для обох сторін туристичного процесу: як для споживача послуги, так і для виробника. Варто виділити характеристики віртуального туризму для споживача: мінімальна витрачання особистих ресурсів: часу і грошей; можливість віртуально відвідати регіони і об'єкти, недоступні в реальному житті; безпека; безконтактний спосіб знайомства з регіоном є комфортним для мандрівників, які не володіють іноземними мовами.

Саме ці властивості роблять віртуальний туризм перспективним способом розвитку соціального туризму, зокрема туристів старшого віку. Цей вид туризму не вимагає грошових витрат, значного фізичного

навантаження, цілком безпечний і не має ризиків для здоров'я та головне – дозволяє побачити віддалені куточки світу.

ЕКЗИСТЕНЦІЙНИЙ ТУРИЗМ НА П. ХХІ СТ.

Яріко М. О., кандидат культурології,
ст. викладач кафедри туристичного бізнесу
ХДАК

В сучасних туристознавчих дослідженнях можна відмітити певну тенденцію до помноження термінів, що використовуються на означення різновидів туризму. Значна частина публікацій присвячується побіжному огляду цих різновидів, проте бракує глибоких досліджень. Внаслідок цього, наразі важко віднайти межі, де закінчується меморіальний туризм, а починається сірий, де закінчується сірий, а починається чорний та ін. Для українського простору, наприклад, цінними були б дослідження наявних та потенційно можливих форм введення до туристичного простору теми репресій та етнічних чисток 20-50 років ХХ ст. Так, наразі існують варіанти використання відповідного матеріалу у релігійному форматі, є певні зсуви у розвитку ностальгічного туризму (завдяки іноземним проектам), натомість, у площині меморіального туризму помітним є надмір агресії, ідеологізація матеріалу (зі значними регіональними розбіжностями), замовчування окремих аспектів теми (знов-таки, для різних регіонів йтиметься про різні інформаційні лакуни), використання образливих для представників різних регіонів України (або інших країн) слів, виразів, тлумачень подій в екскурсійному матеріалі. Таким чином, наявні шляхи пошуків відповідей на питання “хто є ми, українці?”, “якою є наша історія?”, “як свідомо прийняти міжнаціональні, міжетнічні конфлікти, що відбувались на цих територіях?” і ще багато питань, що стосуються саме специфіки національної ідентичності, не розробляються у туристичному просторі з належною сумлінністю та тактом. Можливим виходом з того може стати саме перенесення акценту з суто історичного (ідеологізованого) дискурсу до дискурсу пошуків відповідей на екзистенційні питання.

Другою важливою цариною, на яку варто звернути увагу, є простір індивідуального духовного пошуку. Якщо говорити про формати, наявні у сегменті релігійного туризму, маємо значне розмаїття форм, де окрім звичних для туристології паломництв, з'являються також навчальні табори, реколекції, поїздки на конференції, дні зосередження, сімейний відпочинок у відповідному оточенні, поїздки по місцях пам'яті та ін. Проте, це стосується власне представників т.зв. світових релігій. Паралельно у форматі заявленому саме як екзистенційний пошук існує ряд проектів у площині езотеричного туризму, розмаїття яких (як і кількість аудиторії) є значною: фестивалі (музики, танцю, здорового трибу життя), майстер-класи (з найрізноманітнішими темами — від “очищення карми” до “розвитку